

การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

Risk Management of School Administrators Under Yala Primary
Educational Service Area office 3

ขวัญแก้ว จันทรัตน์^{1*} และตรีภูมิรินทร์ ตรีตรีศวร²

Khawkaew Chantararat^{1*} and Tripumin Tritrishaualr²

¹ นักศึกษาปริญญาโท, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์และ
ศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Graduate student, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education
and Liberal Arts, Hatyai University.

² ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์,
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² Dr., Master of Education Program, Educational Administration, Faculty of Education and Liberal Arts,
Hatyai University.

*Corresponding author: jeed-29@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและ
เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสพการณ์ใน
การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง ของเครซีและมอร์แกน
(Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 252 คน จากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster
Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษาแล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละสถานศึกษาโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายด้วย
วิธีการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)
ที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.965 สถิติที่ใช้ใน
การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ในภาพรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเสี่ยงด้านการเงิน ด้านกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติตาม
กฎระเบียบ ด้านการปฏิบัติงาน

2. การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู จำแนกตาม
วุฒิการศึกษา ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research is a survey research which aims to study and compare educational risk management of school administrators as perceived by teachers under Yala primary educational service area office 3, classified by educational, working experience and the size of the school. Determine the sample size by using the table of Crazy and Morgan. The sample group of 252 people. Then, using a clustering method according to the size of the school and then randomly sample each location study by simple random method with a non-return labeling method The tool used as a 5-level rating scale with Cronbach's Alpha (0.965). The statistics used for data analysis were mean Standard deviation, t-test and F-test

The results are as follows:

1. Educational risk management of school administrators as perceived by teachers under Yala primary educational service area office 3 in the overall and every aspect is at a high level sort the average from descending order as follows : financial , Strategy, compliance And performance

2. Educational risk management of school administrators as perceived by teachers classified by educational level, in overall, significantly different at the level of .05

3. Educational risk management of school administrators as perceived by teachers classified by work experience in the overall picture significantly different at the level of .001

Keywords: Risk Management, Administrators

บทนำ

ในปัจจุบันหน่วยงานราชการได้ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้กำหนดให้หน่วยงานราชการต่างๆจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงตามแผนยุทธศาสตร์อันเป็นกลไกในการ สร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานราชการเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ (นฤมล สอาดโฉม, 2550) ดังที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2561) ได้ตระหนักและมุ่งมั่นที่จะวางระบบและพัฒนากระบวนการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้ทราบถึงเหตุการณ์ความเสี่ยงที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามเป้าหมายการจัดตั้งส่วนราชการ และแผนปฏิบัติราชการในส่วนของการพัฒนาองค์กร ซึ่งบุคลากรทุกคนจะต้องร่วมกันปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดขึ้น รวมทั้งช่วยกันพัฒนาให้มีความทันสมัยและสามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ต้องถือปฏิบัติของทุกหน่วยงานในสังกัด เพราะว่าความเสี่ยงเป็นสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน (Uncertainty) อาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ทั้งในเชิงบวกหรือเชิงลบได้ ถ้าสามารถบริหารความเสี่ยงอย่างถูกต้องแล้ว ความเสี่ยงจะก่อให้เกิดโอกาสและนำไปสู่นวัตกรรม หรือช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการ

ดำเนินงานของส่วนราชการได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยงและปรับปรุงระบบควบคุมภายใน รวมไปถึงสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล สถานศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องจัดทำ การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาทุกระดับ เพื่อลดมูลเหตุที่จะเกิดความเสี่ยงให้ระดับและขนาดของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อยู่ในระดับที่ยอมรับ ควบคุม ประเมินและตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสถานศึกษา และเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการราชการประจำปีของต้นสังกัด (นฤมล บินหะยีอ่าวัง, 2553) ทั้งนี้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดความเสี่ยงให้ควบคุมความเสี่ยงทุกประเภทโดยจำแนก ไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) คือ เหตุการณ์ใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหาย หรือความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าประสงค์ตามกลยุทธ์การดำเนินงาน 2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk) คือ เหตุการณ์ใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหาย หรือความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุผลสำเร็จเนื่องจากเกิดปัญหาทางด้านกระบวนการปฏิบัติงานและกระบวนการดำเนินงานขององค์กร 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) คือ เหตุการณ์ใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหายในด้านลบต่อการบริหารจัดการทางการเงินขององค์กรในทุกมิติ และ 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliance Risk) คือ เหตุการณ์ใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหาย หรือความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินการขององค์กร อันเนื่องมาจากการดำเนินการทางด้านกฎ ระเบียบ ที่ผิดพลาดและคลาดเคลื่อนจากบทบัญญัติที่กำหนด ตามกฎหมายความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ นอกจากนี้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้เลือกระดับความสำเร็จของการจัดระบบบริหารความเสี่ยงเป็นหัวข้อการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการซึ่งเป็น ตัวชี้วัดที่ 17 ที่หน่วยงานในสังกัดต้องดำเนินงาน และได้ปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายในที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยง และปรับปรุงระบบควบคุมภายในอีกด้วย

การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 (2561) มีโรงเรียนอยู่ในสังกัด 32 โรงเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 724 คน จำนวนนักเรียน 8,522 คน ซึ่งอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบและการใช้ความรุนแรง ส่งผลกระทบต่อตรงต่อคุณภาพการศึกษา ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยผู้เรียนในเขตบริการของโรงเรียนทุกคนเป็นชาวไทยนับถือศาสนาอิสลามภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นภาษาท้องถิ่น คือภาษายาวี ผู้เรียนมีพื้นฐานในการใช้ภาษาไทยน้อย ทำให้การสื่อความหมายได้ไม่ดีเท่าที่ควร จึงทำให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างช้า ๆ ทำให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าเกณฑ์ โดยดูจากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาของปีที่ผ่านมาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2560 ระดับประเทศกับระดับเขตพื้นที่ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3 เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 5 สาระวิชา ยังมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพด้านการศึกษาที่มาจากการเรียนการสอน และการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่สถานศึกษาจะเกิดความเสี่ยงให้ระดับความเสี่ยง และขนาดของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้อยู่ในระดับที่สถานศึกษายอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบโดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสถานศึกษาและเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการประจำปีของต้นสังกัด และเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามีประสิทธิภาพครอบคลุมปัจจัยความเสี่ยงทางการศึกษา จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

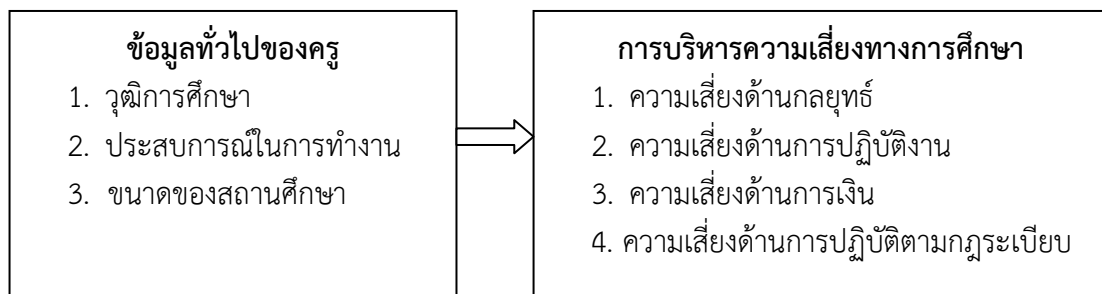
ครูที่มีวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 แตกต่างกัน

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ซึ่งได้ไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน และ 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ สามารถแสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 252 คน จากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษาแล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละสถานศึกษาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.965 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3 ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยปรับปรุงจากงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554) แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสำรวจรายการ ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3

ลักษณะแบบสอบถามในตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนตามแนวทางการสร้างเครื่องมือของลิเคอร์ท (Likert Scale) ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2545)

คะแนน	การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ในภาพรวม

(n = 252)

ข้อความ	ระดับการบริหารความเสี่ยง		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	3.82	0.64	มาก
2. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	3.74	0.58	มาก
3. ความเสี่ยงด้านการเงิน	4.29	0.59	มาก
4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	3.75	0.59	มาก
รวม	3.90	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D.= 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเสี่ยงด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=0.59) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 3.82$, S.D.=0.64) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ($\bar{X} = 3.75$, S.D.=0.59) และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.74$, S.D.=0.58)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบระดับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในภาพรวม

(n=252)

ระดับการบริหารความเสี่ยง	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	P
	n=226		n=26			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	3.81	0.57	3.88	1.08	-.529*	.028
2. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	3.72	0.54	3.72	0.54	-1.438	.265
3. ความเสี่ยงด้านการเงิน	4.30	0.53	4.30	0.53	.917***	.000
4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	3.73	0.57	3.73	0.57	-1.650	.968
รวม	3.89	0.49	3.97	0.87	-.735*	.015

* p≤ .05, ** p≤ .01, *** p≤ .001

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ด้านกลยุทธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ด้านความเสี่ยงด้านการเงิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ส่วนความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระดับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวม

(n=252)

ระดับการบริหารความเสี่ยง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	8.41	4.20	10.99***	0.000
	ภายในกลุ่ม	249	95.23	0.38		
	รวม	251	103.64			
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	10.300	5.15	16.88***	0.000
	ภายในกลุ่ม	249	75.96	0.30		
	รวม	251	86.26			
ความเสี่ยงด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	.78	0.39	1.09***	0.000
	ภายในกลุ่ม	249	89.29	0.35		
	รวม	251	90.07			
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	ระหว่างกลุ่ม	2	6.55	3.27	9.90***	0.000
	ภายในกลุ่ม	249	82.34	0.33		
	รวม	251	88.89			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	4.89	2.44	8.66***	0.000
	ภายในกลุ่ม	249	70.38	0.28		
	รวม	251	75.27			

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวม พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงต่างกัน และรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบระดับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวม

(n=252)

ระดับการบริหารความเสี่ยง	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	.67	.33	.81	.446
	ภายในกลุ่ม	249	102.97	.41		
	รวม	251	103.64			
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	.27	.14	.40	.668
	ภายในกลุ่ม	249	85.98	.34		
	รวม	251	86.26			
ความเสี่ยงด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.30	1.65	4.73**	.010
	ภายในกลุ่ม	249	86.77	.34		
	รวม	251	90.07			
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.62	.81	2.31	.101
	ภายในกลุ่ม	249	87.27	.35		
	รวม	251	88.899			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.09	.54	1.84	.161
	ภายในกลุ่ม	249	74.18	.29		
	รวม	251	75.27			

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวม พบว่า ครูที่มีปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงไม่ต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 (2561) อยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบและการใช้ความรุนแรง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยผู้เรียนในเขตบริการของโรงเรียนทุกคนเป็นชาวไทยนับถือศาสนาอิสลามภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นภาษาท้องถิ่น คือภาษายาวี ผู้เรียนมีพื้นฐานในการใช้ภาษาไทยน้อย ทำให้การสื่อความหมายได้ไม่ดีเท่าที่ควร จึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างช้า ๆ ทำให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 ต่ำกว่าเกณฑ์ ทั้ง 5 สารวิชา ยังมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพด้านการศึกษาที่มาจากการเรียนการสอน และการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ คงจูน (2553) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 ในขอบข่ายการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการจัดการศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ คือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ด้านการบริหารงบประมาณ คือ งบประมาณจำกัด ด้านบริหารงานบุคคลคือความปลอดภัยและขวัญกำลังใจ ด้านบริหารงานทั่วไป คือ ผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์และการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน สอดคล้องกับ ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2553) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยความเสี่ยงด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสูงสุด ($\bar{X}=4.29$, $S.D.=0.59$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานด้านงบประมาณและการเงินของโรงเรียนนั้นจำต้องเคร่งครัดกับการใช้เงินให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของงบประมาณที่ได้รับ แต่ในสภาพความเป็นจริงผู้บริหารสถานศึกษามีภาระต้องใช้งบประมาณในการบริหารจัดการที่หลากหลาย อาจจะทำให้การบริหารงานด้านการเงินไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของงบประมาณที่ได้รับจากทางราชการ สอดคล้องกับ วินัย เวียงลอ (2552) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของโรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ พบว่าการใช้เงินที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของภารกิจเกิดจากกิจกรรมเร่งด่วนของการสั่งการจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือกิจกรรมใหม่ของชุมชนที่โรงเรียนเข้าร่วมและงานจัดเลี้ยงต่างๆที่เกิดจากวัฒนธรรมองค์กร โรงเรียนต้องหางบประมาณจากองค์กรอื่นมา สนับสนุน มากขึ้นและชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการเงินเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดขึ้นและการจัดลำดับการใช้เงินที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของภารกิจ ในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงโรงเรียนควรจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ชัดเจน ส่วนการลดความเสี่ยง โรงเรียนควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้เรื่องการเงินและบัญชีมาปฏิบัติหน้าที่โดยตรงและการปฏิบัติงานด้านการเงินและต้องดำเนินการให้ถูกต้องและเป็นไปตามระบบ ระเบียบ สำหรับการยอมรับความเสี่ยง ควรจัดงบประมาณสำรองให้ภารกิจที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ให้บรรลุผลสำเร็จ และไม่พบการดำเนินการถ่ายโอนความเสี่ยง ส่วนการควบคุมภายในโรงเรียนควรดำเนินการให้เป็นระบบและสามารถควบคุมการปฏิบัติงานการเงินของโรงเรียนได้

ครูมีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านกลยุทธ์ อยู่ในระดับรองลงมา ($\bar{X}=3.82$, $S.D.=0.64$) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ในเขตพื้นที่ศึกษาเขต 3 ในขณะนี้มีปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีการทำงานของครู อาจจะทำให้เกิดความเสี่ยงจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนที่ตั้งไว้ แผนดำเนินงานที่นำไปปฏิบัติ อาจจะมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ ส่งผลให้ไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา สอดคล้องกับเจมส์ รอท (James Roth, 2007) ให้ความสำคัญถึง ความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์ ที่ผู้บริหารจะต้องสนใจให้ครอบคลุม

ไปถึงกลุ่มลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้อง ลูกจ้าง การแข่งขัน ทรัพยากร การประสานงาน และการสื่อสาร เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรได้บรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้

ผลการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ประคอง วีระศักดิ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ระดับการบริหารความเสี่ยง ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูโรงเรียนสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 สอดคล้องกับ สุมนา เสือเอก (2553) ที่พบว่าการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่ามีการบริหารความเสี่ยงสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากการวิจัย พบว่า ครูมีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยความเสี่ยงด้านการเงิน มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารความเสี่ยงด้านนี้ด้วยการ ใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะในความเสี่ยงเรื่อง การจัดสรรงบประมาณ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ค่าใช้จ่ายรายหัว การจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงิน การใช้จ่ายเงิน เงินยืมการจัดทำทะเบียน เป็นต้น

2. จากการวิจัย พบว่า ครูมีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับรองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องบริหารงานโดยใช้หลักการความมีภาวะผู้นำ ที่จะนำพาให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่วาง โดย การสร้างความมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้คนในองค์กรรู้สึกว่าเขาเป็นหนึ่งในองค์กร และช่วยกันดำเนินงานตามกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางในการป้องกันความเสี่ยง ทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3 โดยการใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งกาญจน์ คงจูน. (2554). การบริหารจัดการความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 22(2), 241-257.
- นฤมล บินพะยืออว้าง. (2553). *ความคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นฤมล สอาดโฉม. (2550). งานบริหารความเสี่ยงกับเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารบริหารธุรกิจนิด้า*, -(2), 50-54.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประคอง วีระศักดิ์. (2558). *การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย. (2554). *การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2*. สารนิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วินัย เวียงล่อ. (2552). *การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของโรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. (2561). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560*. ยะลา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (3 มีนาคม 2561). *การบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แผนปฏิบัติการประจำปี 2550*. สืบค้นจาก <http://www.hidtiep.go.th/articles/phan11.doc>
- สุนนา เสือเอก. (2553). *การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- James, Roth. (2015). *Categorizing Risk: Risk Categories Help Users Identify, Understand, and Monitor their Organizations' Potential Risks-Risk Watch*. from http://findartictes.com/p/articles/mi_m4153/is_2_59/i_85014799.